Saklı Tutulmayan Fazlada Islah Yok

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Yargıtay Hukuk Genel Kurulu	10.06.2026	Onama

ESAS NO	KARAR NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2026/156	2026/374	HMK 448, HMK 109, HMK 176, HUMK 87

ÖZET

2007'de fazlası saklı tutulmadan açılan trafik kazası tazminat davasında davacı, bilirkişi raporu üzerine talebini ıslahla artırdı. HGK, davanın açılmasını tamamlanmış işlem sayarak HUMK döneminde tam davada ıslahla artırımın mümkün olmadığını kabul eden direnme kararını onadı.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/humk-doneminde-fazla-sakli-tutulmadan-islah-hgk-2026-374/ →

Karar metni

Yargıtay Karar Arama sisteminde yayımlandığı hâliyle, değiştirilmeden aktarılmıştır. Taraf adları kaynakta anonimdir.

Hukuk Genel Kurulu 2026/156 E. , 2026/374 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ :Asliye Hukuk Mahkemesi

SAYISI : 2022/79 E., 2023/145 K.

ÖZEL DAİRE KARARI : Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 13.05.2013 tarihli ve

2012/10024 Esas, 2013/8606 Karar sayılı BOZMA kararı

1. Taraflar arasındaki maddi ve manevi tazminat davasından dolayı yapılan yargılama sonunda, Ortaca 2. Asliye Hukuk Mahkemesince verilen davanın kısmen kabulüne ilişkin karar davacı vekili ile davalılar ... ve ... San. Tic. ve Tur. Ltd. Şti. vekilleri tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 4. Hukuk Dairesince yapılan inceleme sonunda bozulmuş, Mahkemece Özel Daire bozma kararına karşı direnilmiştir.

2. Direnme kararı davacı vekili ile davalılar ... ve ... San. Tic. ve Tur. Ltd. Şti. vekili tarafından temyiz edilmiştir.

3. Hukuk Genel Kurulunca dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği düşünüldü: I. YARGILAMA SÜRECİ

Davacı İstemi

4. Davacı vekili dava dilekçesinde; 12.08.2006 tarihinde davalı ...'nun sevk ve idaresinde olan kamyonun müvekkiline çarpması sonucunda müvekkilinin yaralandığını, davalı araç sürücüsünün kazada tam kusurlu olduğunu ileri sürerek kazanın neden olduğu maddi kayıpların ve manevi acıların hafifletilmesi için davalılardan sigorta şirketinin poliçede yazılı limitlerle sınırlı sorumlu olması kaydıyla 30.000,00 TL maddi ve 70.000,00 TL manevi tazminatın kaza tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte davalılardan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı Cevabı

5. Davalı ... Sigorta A.Ş. vekili cevap dilekçesinde; davanın husumet yokluğu nedeniyle reddi gerektiğini, manevi tazminatın poliçe kapsamında olmadığını, faiz talebinin de haksız olduğunu belirterek davanın reddini savunmuştur.

6. Davalı ... ve ... San. Tic. ve Tur. Ltd. Şti. vekili cevap dilekçesinde; davaya konu trafik kazasında kusurun davacıda olduğunu, ceza davasının bekletici mesele yapılması gerektiğini, kaza sonrası müvekkillerinin davacıya yardımcı olduklarını, uzlaşma teklifleri üzerine davacı tarafça fahiş bedeller istendiğini belirterek davanın reddini savunmuştur.

İlk Derece Mahkemesinin Kararı

7. Ortaca Asliye Hukuk Mahkemesinin 20.09.2011 tarihli ve 2007/217 Esas, 2011/316 Karar sayılı kararı ile; davalılardan ...'nun diğer davalı ... San. Tic. ve Tur. Ltd. Şti'ye ait olan ve davalı sigorta şirketi tarafından sigortalanan kamyon ile davacıya çarpması neticesinde davacının maluliyetine sebebiyet verdiği, davacının bu yaralanma nedeniyle oluşan zararının 91.636,21 TL olduğu ancak dava açarken 30.000,00 TL maddi tazminat isteminde bulunduğu, fazlaya ilişkin haklarını saklı tutmadığından ıslah yoluyla veya ek dava yoluyla fazlaya ilişkin maddi tazminat miktarını istemesinin mümkün olmadığı, tarafların ekonomik ve sosyal durumları, kazanın oluş biçimi, davacı oluşan yaralanmanın derecesi ve kusur durumu dikkate alındığında 10.000,00 TL manevi tazminata hükmedilmesinin hakkaniyete uygun olacağı gerekçesiyle davanın kısmen kabulü ile 30.000,00 TL maddi ve 10.000,00 TL manevi tazminatın kazanın gerçekleştiği 12.08.2006 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte (davalılardan sigorta şirketi maddi tazminat alacağı ve dava tarihi olan 27.06.2007 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizinden sorumlu olmak koşulu ile) davalılardan müteselsilen tahsiline karar verilmiştir.

Özel Dairenin Bozma Kararı

8. Mahkemenin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili ile davalılar ... ve ... San. Tic. ve Tur. Ltd. Şti. vekilleri temyiz isteminde bulunmuşlardır.

9. Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 13.05.2013 tarihli ve 2012/10024 Esas, 2013/8606 Karar sayılı kararı ile;

"...1-Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı kanıtlarla yasaya uygun gerektirici nedenlere, özellikle delillerin değerlendirilmesinde bir isabetsizlik görülmemesine göre davalılar ... ile ... Sanayi Ticaret

ve Turizm Ltd. Şti.'nin tüm,davacının ise aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları reddedilmelidir.

2-Davacının diğer temyiz itirazlarına gelince; Dava, yaralamalı trafik kazası nedenine dayalı maddi ve manevi tazminat istemine ilişkindir.Mahkemece,istemin kısmen kabulüne karar verilmiş; hüküm, davacı vekili ve davalılardan ... ile ... Sanayi Ticaret ve Turizm Ltd. Şti. vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Davacı, dava konusu kaza nedeniyle yaralandığını belirterek uğradığı maddi ve manevi zararın davalılara ödetilmesi isteminde bulunmuştur.

Davalılar ise,davanın reddi gerektiğini savunmuştur.

Mahkemece, davalının tam kusuru ile meydana gelen kazada davacının malul kaldığına ilişkin bilirkişi raporları benimsenerek, dava dilekçesinde fazlaya ilişkin hakların saklı tutulmaması nedeniyle maddi tazminat isteminin ıslah ile arttırılan bölümü yönünden reddine, dava dilekçesi ile istenen maddi tazminat tutarı ile manevi tazminat isteminin bir bölümünün ödetilmesine karar verilmiştir.

Islah müessesesi, 6100 sayılı HMK'nın 176 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir. Davanın taraflarından her biri, tahkikatın sona ermesine kadar, yapmış olduğu usulü işlemlerini bir kereliğine, kısmen veya tamamen ıslah edebilir.

Davacı, yargılamanın devamı sırasında düzenlenen bilirkişi raporunda zararın daha fazla olduğunun belirlenmesi üzerine 28/07/2010 günlü ıslah dilekçesi ile dava dilekçesindeki talep sonucunu artırarak bilirkişi raporunda belirlenen miktara yükseltmiştir. Davacının ıslah dilekçesiyle ileri sürdüğü istem, yeni bir dava niteliğinde olmayıp dava dilekçesindeki istek sonucunun arttırılması biçimindedir.

Şu durumda, davacının usulüne uygun ıslah dilekçesi ile maddi tazminat talebini artırdığına göre mahkemece ıslah edilen miktarın reddedilmiş olması doğru olmayıp kararın bozulması gerekmiştir ...” gerekçesiyle karar oy çokluğuyla bozulmuştur.

Direnme Kararı

10. Ortaca 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 04.12.2014 tarihli ve 2014/217 Esas, 2014/532 Karar sayılı kararı ile; davacının 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu (HUMK) döneminde açmış olduğu maddi ve manevi tazminat davasında fazlaya ilişkin hakkını saklı tutmadığı, mahkemenin kararını verdiği tarih itibari ile HUMK’nın yürürlükte olduğu, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun (HMK) 448. maddesinde de "bu kanun hükümleri tamamlanmış işlemleri etkilememek kaydıyla derhal uygulanır" şeklinde düzenlenme mevcut olduğu, bu hükme göre yeni kanun hükümleri Kanun'da aksine düzenleme getirmediği takdirde tamamlanmış usul işlemlerine bir etkisinin olamayacağı, önceki kanuna göre yapılmış ve tamamlanmış olan işlemlerin geçerliliğini muhafaza edeceği, HUMK yürürlükte olduğu dönemde davacının bu yolda bir beyanda bulunmaksızın açtığı davanın “tam dava” olduğu, fazlaya ilişkin hakların saklı

tutulmaması hâlinde, geriye kalan haktan zımnen feragat edilmiş sayılacağı, kararın verildiği tarih itibari ile bitmiş bir usulü işlem olduğu gerekçesiyle direnme kararı vermiştir.

Direnme Kararının Temyizi

11. Direnme kararı süresi içinde taraf vekilleri tarafından temyiz edilmiştir.

Hukuk Genel Kurulu Kararı

12. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 23.12.2021 tarihli ve 2021/4-904 Esas, 2021/1755 Karar sayılı kararı ile; ilk karardan farklı olarak ... Sigorta Anonim Şirketinin davacı lehine hükmedilen manevi tazminata ilişkin harçtan ve vekâlet ücretinden sorumlu tutulduğu ve yine ilk kararda reddedilen maddi tazminat miktarına yönelik davalılar lehine nisbi vekâlet ücretine hükmedilmesine rağmen direnme kararında maktu vekâlet ücretine hükmedildiği, bu durumda usulüne uygun bir direnme kararından bahsetme imkânının olmadığı ve ön sorunun bulunduğu gerekçesiyle usule uygun olmayan direnme kararının bozulmasına karar verilmiştir.

İkinci Direnme Kararı

13. Ortaca 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 23.02.2023 tarihli ve 2022/79 Esas, 2023/145 Karar sayılı kararı ile; Hukuk Genel Kurulunun bozma ilâmına uyularak önceki karar gerekçesiyle direnme kararı verilmiştir.

Direnme Kararının Temyizi

14. Direnme kararı süresi içinde davacı vekili ile davalı ... ve ... Şti.vekilince temyiz edilmiştir.

II. UYUŞMAZLIK

15. Direnme yolu ile Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; HUMK döneminde “fazlaya ilişkin haklar” saklı tutulmaksızın açılan ve davacı tarafından 28.07.2010 tarihinde ıslah dilekçesi sunulan eldeki davada, HMK’nın ıslaha ilişkin hükümlerinin uygulanmasının ve buna göre davacının maddi tazminat miktarını arttırmak suretiyle ıslah etmesinin mümkün olup olmadığı noktasında toplanmaktadır.

III. GEREKÇE

A-) Davalılar ... ve ... San. Tic. ve Tur. Ltd. Şti. vekilinin temyiz istemi yönünden yapılan inceleme

16. Hukuki yarar, dava şartı olduğundan temyiz incelemesi yapılabilmesi için de gerekli bir şarttır. İlk Derece Mahkemesi kararını temyiz edip bu istemi Özel Dairece reddedilen taraf yönünden karar kesinleşmiş olmakla, artık bu tarafın direnme kararını temyizde hukuki yararı bulunmamaktadır. O hâlde davalılar ... ve ... San. Tic. ve Tur. Ltd. Şti. vekilinin direnme hükmüne yönelik temyiz isteminin hukuki yarar yokluğundan reddine karar vermek gerekmiştir.

B-) Davacı vekilinin temyiz istemi yönünden yapılan inceleme

17. Uyuşmazlığın çözümü için öncelikle konu ile ilgili kavramların ve yasal mevzuatın irdelenmesinde yarar bulunmaktadır.

18. Usul hukuku alanında geçerli temel ilke, yargılamaya ilişkin kanun hükümlerinin derhal yürürlüğe girmesidir. Bu ilkenin benimsenmesinin nedeni ise, bu kanun hükümlerinin kamu düzeni ile yakından ilgili olduğu, daima eskisinden daha iyi ve amaca en uygun olduğu fikri ile kanun koyucunun, fertlere ait olan hakların yeni usul hükümleri ile daha önce yürürlükte olan kanundan daha iyi ve daha adil bir şekilde korunacağına ilişkin inancıdır.

19. Usul kurallarının zaman bakımından uygulanmasında derhal uygulanırlık kuralı ile birlikte dikkate alınması gereken bir husus da, yeni usul kuralı yürürlüğe girdiğinde, ilgili “usul işleminin tamamlanıp tamamlanmadığı”dır.

20. Hemen belirtilmelidir ki, dava; dava dilekçesinin mahkemeye verilmesiyle başlayan ve bir kararla (veya hükümle) sonuçlanıncaya kadar devam eden çeşitli usul işlemlerinden ve aşamalarından oluşmaktadır. Yargılama sırasındaki her usul işlemi, ayrı ayrı ele alınıp değerlendirmeye tabi tutulmalıdır.

21. Bir usul işlemi yargılama sırasında yapılmaya başlanıp tamamlandıktan sonra, yeni bir usul kuralı yürürlüğe girerse, söz konusu işlem geçerliliğini korur. Başka bir deyişle, tamamlanmış usul işlemleri, yeni yürürlüğe giren usul hükmünden (veya kanunundan) etkilenmez. Buna karşın, bir usul işlemine başlanmamış veya başlanmış olup da henüz tamamlanmamış ise yeni usul hükmü (veya kanunu) hemen yürürlüğe gireceğinden etkilenir. Çünkü, usule ilişkin kanunlar -tersine bir kural benimsenmediği takdirde- genel olarak hemen etkili olup, uygulanırlar (doktrindeki bir esere atıf).

22. Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun “Zaman bakımından uygulanma” başlığını taşıyan 448/1. maddesi de yapılan açıklama ve ilkelere uygun olarak;

“(1) Bu Kanun hükümleri, tamamlanmış işlemleri etkilememek kaydıyla derhâl uygulanır” hükmünü içermektedir.

23. Bu madde hükmüne göre, kanunda aksine bir düzenleme getirilmediği takdirde, yeni usul hükümlerinin tamamlanmış usul işlemlerine bir etkisi olmayacak, önceki kanuna göre yapılmış ve tamamlanmış olan işlemler geçerliğini koruyacaktır. Buna karşın, tamamlanmamış usul işlemleri yeni kanun hükümlerine göre yapılacaktır.

24. Bilindiği üzere, davanın açıldığı tarih itibariyle yürürlükte bulunan HUMK’nın 83 vd. maddelerinde düzenlenmiş olan ıslah; taraflardan birinin usule dair bir işlemini kısmen veya tamamen düzeltmesine olanak tanıyan bir yöntem olup, iddia ile savunmanın genişletilmesi yasağının da bir istisnasıdır.

25. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 87. maddesinin “Müddei ıslah suretiyle müddeabbihi tezyit edemez” şeklindeki son cümlesi, Anayasa Mahkemesinin 04.11.2000 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 20.07.1999 tarihli ve 1/33 sayılı kararıyla iptal edilmiş, böylece davada istem sonucunun kısmî ıslah yoluyla artırılması usulen olanaklı hâle gelmiştir.

26. Anayasa Mahkemesinin iptal kararından sonraki yasal durum itibariyle; kısmi davada fazlaya dair haklarını saklı tutmuş olan davacının, dilerse ek dava açmak yerine, saklı tuttuğu alacak

bölümü için o (kısmi) dava içerisinde ıslah yoluyla talepte bulunabilmesi mümkündür.

27. Kısmi davada saklı tutulan alacak bölümü için, gerek kısmi dava karara bağlanmadan önce, gerekse daha sonra, ayrı bir dava açılması da usulen olanaklıdır. Uygulamada bu ayrı davaya ek dava denilmektedir. Kısmi davadan sonra açılan ek davada fazlaya dair hakların saklı tutulmuş olması ve davacının hukuki yararının bulunması koşullarının birlikte varlığı hâlinde birden fazla ek dava açılması da kural olarak mümkündür.

28. Bu hâliyle kısmî ıslah; ek dava yoluyla elde edilebilecek haklara, mevcut dava içerisinde, daha basit, daha az masrafla ve daha kısa süre içerisinde kavuşma olanağı tanıyan ve bu yönüyle adeta ek dava açma yoluna alternatif oluşturan bir yapıdadır. Dolayısıyla kısmi davanın davacısı, ek dava açmak veya kısmî ıslah yoluna gitmek konusunda seçimlik hakka sahiptir.

29. Kısmi ıslah yoluyla müddeabbihin artırılabilmesi olanağı, bir anlamda, artırıma konu kısmın ek dava yoluyla istenilmesinin alternatifi niteliğinde bulunduğundan; kısmi davadaki ıslah ile bu yola gidilmeyip ek dava açılması hâlleri, davacıya aynı hak ve olanakları tanıyan seçimlik yollar olduğundan, usul hukuku açısından sonuçlarının da aynı olması gerekir ve beklenir.

30. Bir davanın kısmi dava mı, yoksa tam dava mı olduğu, özellikle dava dilekçesinin istem sonucu bölümünde, “fazlaya dair hakların saklı tutulup tutulmadığı” ile ilgilidir. Davacı bu ya da benzeri ifadeleri kullanmışsa “kısmi dava” açtığı sonucuna varılır. Davacının bu yolda bir beyanda bulunmaksızın açtığı dava ise bir “tam dava”dır. Fazlaya dair hakların saklı tutulmaması hâlinde, geriye kalan haktan zımnen feragat edilmiş sayılır.

31. Islah yoluyla dava konusunun artırılması hususunda, Anayasa Mahkemesinin 20.07.1999 tarihli ve 1/33 sayılı kararından sonra ortaya çıkan durumun tartışılmasına gelince: Bilindiği gibi kısmi dava müessesinin hukuk yargılama sistemimizde kabul edilen ve özellikleri bulunan bir dava çeşidi olduğu belirgindir. Kısmi davanın kabulüne dair karar ek davada kesin delil teşkil eder. Anayasa Mahkemesinin anılan kararında kısmi dava ile ilgili herhangi bir açıklama yer almamaktadır. Anayasa Mahkemesi kararından sonra “fazlaya dair hakkını saklı tutmamış” yani ek dava açma olanağı bulunmayan kimseler bakımından uygulama olanağı bulunup bulunmadığı sorusuna olumlu yanıt verme olanağı bulunmamaktadır. Çünkü kısmi dava açmamış (fazlaya dair haklarını saklı tutmamış) bulunan davacı fazlaya dair haklarından zımnen feragat etmiş demektir ve ıslahla bu feragat veya başka bir görüşe göre kesin hüküm sonucunu ortadan kaldırabilmek mümkün değildir. Anayasa Mahkemesi, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu’nun 87/son cümleyi iptal ederken yerleşik kuralları yani kısmi dava, hakların saklı tutulması kurallarını irdelememiş, kanun hükmünü sadece “itiraz konusu kural, davacıyı ikinci kez dava açmaya zorlaması sebebiyle hak arama özgürlüğünü sınırlandırdığı için” iptal etmiştir. HUMK’nın 87/son cümlesi iptal edilmiş olmakla, dava konusunun ıslah yoluyla artırılabilmesi ancak davacının kısmi dava açmış bulunmasına ve haklarını saklı tutmuş olmasına bağlıdır. Yeni oluşan durumda da eğer kısmi dava açılmamışsa, ıslah yolu ile dava konusunu artırabilmeye olanak yoktur (doktrindeki bir esere atıf; YHGK'nın 08.10.2003 tarihli ve 2003/9-510- 55... /4-200-227 sayılı kararları).

32. Nitekim aynı hususlar Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 09.05.2018 tarihli ve 2017/1818 Esas, 2018/1025 Karar sayılı kararında da vurgulanmıştır.

33. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 109. maddesinde ise talep konusunun niteliği itibarıyla bölünebilir olduğu durumlarda, sadece talebin bir kısmının dava yoluyla ileri sürülebileceği düzenlenmiştir. 2015 yılında 6644 sayılı Kanun'a 4. maddesi ile kaldırıldı. Dava açılırken, talep konusunun kalan kısmından açıkça feragat edilmiş olması hâli dışında, kısmi dava açılması talep konusunun geri kalan kısmından feragat edildiği anlamına gelmez. Ancak, önceki dönemde saklı tutmadan dava açmanın sonucu, hakkın düşmesi olduğundan bu hak sona ermiştir. HMK'nın bu yeni düzenlemesi, geçmişe uygulanarak ek bir dava açma hakkı yoktur.

34. Tüm açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; davacı vekili HUMK'nın yürürlükte olduğu 27.06.2007 tarihinde fazlaya dair haklarını saklı tutmadan eldeki davayı açmış ve 28.07.2010 tarihinde ıslah talebinde bulunmuştur.

35. Davacı taraf davaya konu yapmadığı ve saklı tutmadığı kısımdan zımnen vazgeçmiş sayılacağından ıslah ile maddi tazminat miktarının arttırılması mümkün olmadığı gibi; dava açılması tamamlanmış bir işlem olduğundan, fazlaya ilişkin haklar saklı tutulmaksızın açılan eldeki davada HMK'nın 109/3. maddesinin de uygulama olanağının bulunduğundan da söz edilemez. Zira, HMK'nın 448. maddesi tamamlanmış işlemleri etkilememek kaydıyla usul hükümlerinin derhal uygulanacağını öngörmüş olup; somut olayda tamamlanmış bir işlem bulunmaktadır.

36. Hâl böyle olunca; HUMK'nın yürürlükte bulunduğu dönemde fazlaya ilişkin haklar saklı tutulmadan açılan eldeki davada, davaya konu tazminat miktarının ıslah ile artırılmasının mümkün olmadığını kabul eden direnme kararı yerindedir.

37. Tüm bu nedenlerle yerel mahkemenin kararında isabetsizlik görülmediğinden usul ve yasaya uygun direnme kararının onanması gerekmiştir.

IV. KARAR

Yukarıda açıklanan sebeplerle;

(A) bendinde belirtilen nedenlerle davalılar ... ve ... San. Tic. ve Tur. Ltd. Şti. vekilinin temyiz itirazlarının hukuki yarar yokluğundan REDDİNE,

İstek hâlinde temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine,

(B) bendinde gösterilen gerekçelerle davacı vekilinin temyiz itirazlarının reddi ile direnme kararının ONANMASINA,

Harç peşin alındığından harç alınmasına yer olmadığına,

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun geçici 3. maddesine göre uygulanmakta olan 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 440/III-1. maddesi uyarınca karar düzeltme yolu kapalı olmak üzere 10.06.2026 tarihinde oybirliği ile kesin olarak karar verildi.